

Luontoa pihoille!

**PIHAT OSAKSI TAMPEREEN
EKOLOGISTA VERKOSTOA**

Sisällys

Mikä ihmeen Luontoa pihaille! -opas?	3
Miksi luonnon monimuotoisuus on tärkeää?	4
Luonto alkaa omalta ovelta	5
Ekologinen verkosto kaupungissa	6
Keskeiset käsitteet	7
Näin se tehdään!	8-9
Tampereen ekologisen verkoston kartta	10-11
Tampereen luontovyöhykekartta	12-13
Harjuvyöhyke	14-15
Metsäinen vyöhyke	16-17
Rantavyöhyke, uomat ja kosteikot	18-19
Niittyvyöhyke	20-21
Lisää luontoa kaupunkiin -vyöhyke	22-23
Luontopihan periaatteet	24

Mikä ihmeen Luontoa pihaille! -opas?

Luonnon monimuotoisuus eli biodiversiteetti köyhtyy vauhdilla myös Suomessa. Vaikka kyseessä onkin globaali uhka, meistä jokainen voi paikallisesti tehdä oman osansa luontokadon ehkäisemiseksi. Pihat, puutarhat, puistikot ja taloyhtiöiden viheralueet voivat muodostaa yllättävänkin merkittäviä ekologisia solmukohtia kytkeytyessään osaksi laajempaa vihreää verkostoa. Tampereen alueella monimuotoisuutta tukeva piha – luontopiha – voi toimia turvapaikkana pölyttäjille, lepokohteena linnuille ja kasvualustana alkuperäiskasveille.

Olipa pihasi sitten pieni paritalon nurkka, kerrostalon sisäpiha tai laaja omakotipuutarha, jokainen vihreä neliö voi olla osa ekologista ratkaisua. Yhdessä teemme Tampereesta elävämmän – laji lajilta, piha pihalta.

Näin käytät Luontoa pihaille -opasta:

1. Tutustu oppaan antamiin taustatietoihin ja yleisiin luontopihan ohjeisiin. (Sivut 3-9)

2. Tunnista, mille luontovyöhykkeelle pihasi kuuluu vyöhykekartan avulla. (Sivut 12-13)

3. Lue kyseisen vyöhykkeen ohjeet ja poimi vinkit pihan hoitoon ja luonnon monimuotoisuuden tukemiseen pihallasi. (Sivut 14-23)

4. Mikäli sinulla ei ole omaa pihaa tai asut talonyhtiössä nappaa vinkit Lisää luontoa kaupunkiin -aukeamalta (Sivut 22-23)

5. Tutustu Tampereen ekologisen verkoston karttaan – se kertoo, millainen rooli pihallasi on osana kaupungin viher yhteyksiä ja kehityssuunnitelmia. (Sivut 10-11)

6. Toteuta syntyneet ideat luontopihan periaatteiden ja oppaan hoito-ohjeiden mukaan ja tue luonnon elinvoimaa sekä ihmisten hyvinvointia kaikkialla Tampereella. (Sivut 8-9)

Miksi luonnon monimuotoisuus pihoidilla on tärkeää?

Juuri sinun pihasi merkitsee. Se on osa laajempaa ekologista verkostoa – tärkeä pysähdyspaikka pölyttäjille, linnuille ja maaperän mikrobeille. Samalla piha on tärkeä paikka sinulle itsellesi: tutkimukset osoittavat, että luonnon monimuotoisuus pihapiirissä voi tukea vastustuskykyä, vähentää stressiä ja lisätä mielen hyvinvointia.

Perinteinen ajatus "siististä pihasta" on murtumassa; kauneus ei ole pelkkää trimmattua nurmikkoa vaan kukkivia niittyjä, lahoppuun koloja, perhosia ja multaisia sormia. Pihan ekologinen sormenjälki voi olla merkittävä – varsinkin kun luonnon monimuotoisuutta edistäviä toimenpiteitä toistavat tuhannet muutkin pihat. Jokainen monimuotoisuutta suosiva valinta tekee tulevaisuudesta kirkkaamman tarjoten enemmän laulua kevätamuissa, pölyttäjiä puutarhassa tai iloa arjessa. Luonnon monimuotoisuus tarkoittaa elämää – näkyvää ja näkymätöntä – joka rikastuttaa sekä luontoa että ihmistä.

Luonnon monimuotoisuuden hyödyt

1. Hyvinvointi ja mielenterveys Luonnon läheisyys tutkusti vähentää stressiä, parantaa mielialaa ja tukee palautumista.

2. Terveys ja vastustuskyky Luontokosketus altistaa elimistön luonnon mikrobistolle, mikä vahvistaa vastustuskykyä ja vähentää allergioiden riskiä.

3. Aistielämykset ja kauneus Monilajinen piha tarjoaa vuodenajan mukaan vaihtuvia värejä, tuoksuja, ääniä ja liikettä.

4. Luontosuhteen vahvistuminen Luonnollinen piha tuo luonnon lähelle arkea mm. auttaen tunnistamaan kasveja, hyönteisiä ja lintuja.

5. Lasten leikki ja oppiminen Monimuotoinen piha innostaa lapsia tutkimaan, leikkimään ja oppimaan luonnosta käytännössä.

6. Pölyttäjät ja sato Lajirikas piha houkuttelee pölyttäjiä, mikä tarkoittaa runsaampaa marja-, omena- ja kasvisatoa.

7. Pienempi ekologinen jalanjälki Luonnonmukainen piha sitoo hiiltä, edistää ravinnekiertoa ja vaatii vähemmän resursseja.

8. Vesitalouden parantaminen Kasvillisuus ja maaperän elävyys auttavat imeyttämään hulevesiä ja ehkäisevät tulvia.

9. Vähäinen hoidon tarve Monimuotoiseksi suunniteltu piha on helppohoitoinen. Se vaatii vähemmän leikkaamista ja kastelua.

10. Rauhoittava näkymä Luontopuutarha tarjoaa silmäniloa ja rauhoittavan maiseman myös sisätiloista käsin.

11. Yhteisöllisyys Monimuotoiset ja luonnontäyteiset pihat voivat lisätä keskustelua, jakamista ja yhteistyötä naapurustossa.

12. Kotieläinten iloksi Myös lemmikit viihtyvät luonnonmukaisessa ympäristössä, jossa on tutkittavaa ja suojaa.

13. Ilmastomuutokseen sopeutuminen Monilajisuus pihoidilla lisää koko kaupungista resilienssiä äärisäihin ja ilmastomuutokseen.

Luonto alkaa omalta ovelta

Kuvittele, että oman pihasi nurkassa kukkii kevätlinnunherne, jonka juuristossa kuhisee näkymätön elämä. Tai että perhonen pysähtyy juuri sinun istuttamasi mesikasvin ääreen. Että kotipihasi ei ole vain sinun – vaan myös siilien, pölyttäjien ja maaperän mikrobien koti. Tämä opas syntyi, jotta yhä useampi tamperelainen voisi nähdä pihansa uudessa valossa: tärkeänä osana luonnon monimuotoisuutta.

Oppaan tavoitteena on lisätä tietoisuutta luonnon merkityksestä rakennetussa ympäristössä ja innostaa toimimaan – olipa kyse sitten yksittäisestä puskasta, niityksi muuttuvasta nurmikosta tai koko pihan uudelleenajattelusta. Opas tarjoaa käytännönläheisiä vinkkejä, joiden avulla voit tukea lajistoa juuri omalle pihallesi sopivalla tavalla.

Tampereen erilaisiin luontovyöhykkeisiin perustuva opas auttaa hahmottamaan, mitä toimia erilaiset luontotyypit vaativat ja miten jokainen voi osallistua niihin. Kun yhdistämme pihat, rakennamme yhdessä kaupunkiin verkoston, joka tukee elämää, vaimentaa helteitä, sitoo hiiltä ja tarjoaa niin ihmisille kuin luonnollekin levähdyspaikan.

Tämä opas kutsuu sinut mukaan yhteiseen, saavutettavaan ja kestävään luontotyöhön, jossa jokainen piha on mahdollisuus ja jokainen teko askel kohti elinvoimaisempaa tulevaisuutta.

Ekologinen verkosto Tampereella

Kattavat ja toimivat ekologiset verkostot mahdollistavat lajien luontaisen leviämisen elinympäristöstä toiseen ja turvaavat geneettistä monimuotoisuutta. Ekologiset verkostot ovat erityisen tärkeitä kaupunkiympäristössä, jossa elinympäristöt ovat usein pienialaisia ja pirstoutuneita, mikä altistaa lajeja satunnaistekijöistä johtuville paikallisille sukupuutoille. Tampereen ekologinen verkosto on osa laajempaa maakunnallista ja valtakunnallista kokonaisuutta. Kaupunki sijaitsee kapealla kannaksella toimien tärkeänä ekologisena sillanrakentajana Pirkanmaan itä- ja länsiosien välillä.

Ekologinen verkosto palvelee monia lajeja, kuten liito-oravia, siilejä, lepakoita ja sammakoita, jotka kaikki tarvitsevat viherkäytäviä ja muita luonnonmukaisia yhteyksiä siirtyessään uusille alueille, pesäpaikaltaan ravinnonhakuun tai saalistusalueelta toiselle. Ilmastomuutoksen edetessä ekologisten verkostojen merkitys kasvaa entisestään. Ne

mahdollistavat lajien siirtymisen muuttuvilta elinympäristöiltä uusille alueille ja auttavat lajeja löytämään lisääntymiskumppaneita, mikä on elintärkeää monimuotoisuuden säilymiselle ja lajien sopeutumiselle uusiin olosuhteisiin.

Taajamien sisällä olevat virkistysalueet palvelevat ihmisiä, mutta ne toimivat myös ekologisina yhteyksinä. Tiivistyvässä ja kasvavassa kaupungissa monimuotoisuutta ylläpitävien ekologisten verkostojen säilyttäminen ja kehittäminen vaativat ennakoivaa, pitkäjänteistä ja sitoutunutta työtä kaikilta kaupungin toimijoilta yleiskaavoituksesta kunnossapitoon.

Tampereella ekologisten verkostojen vahvistaminen on yksi keskeisistä tavoitteista luonnon monimuotoisuusohjelmassa (LUMO-ohjelma). Ohjelma kokoaa kaupungin toimet luontokadon ehkäisemiseksi ja tähtää siihen, että kaupunkiluonto olisi monimuotoista, elinvoimaista ja ilmastonmuutokseen sopeutuvaa myös suojelualueiden ulkopuolella. Kaupunkisuunnittelun tavoitteena on lisätä kasvillisuutta ja puustoa erityisesti verkostokartalla oranssina näkyville alueille. Kaupungin asukkaat ja yhteisöt, kuten taloyhtiöt, voivat tukea tavoitetta lisäämällä luontoa omille pihoilleen. Luontopihat yksityisillä alueilla voivat paikata katkenneita ekologisista käytäviä ja toimia tärkeinä linkkeinä laajempaan verkostoon. Myös kartalla vihreänä näkyvillä alueilla on tärkeää tukea luontopihojen avulla olemassa olevaa kaupungin ekologista verkostoa.

Keskeiset käsitteet

Ekologinen verkosto: Toisiinsa kytkeytyvien elinympäristöjen kokonaisuus, joka mahdollistaa eliöiden liikkumisen, lisääntymisen ja selviytymisen.

Ekologinen yhteys: Maisemallinen käytävä, kuten puistoketju, ranta tai vihersuora, jota pitkin lajit voivat siirtyä alueelta toiselle.

Ekosysteemipalvelut: Luonnon ihmisille tuottamat hyödyt, kuten ilman ja veden puhdistus, pölytys, virkistys ja hii-lensidonta.

Elinympäristö: Alue, jolla tietty laji tai lajisto elää ja joka tarjoaa sen tarvitsemat resurssit kuten ravinnon, suojan ja pesäpaikat.

Haitallinen vieraslaji: Laji, joka on levinnyt alueelle ihmisen mukana ja uhkaa tai voi uhata paikallista luontoa.

Hulevesi: Sade- ja sulamisvesi, joka valuu pinnoilta ja jota voidaan hallita viherrakenteilla kuten painanteilla tai kosteikoilla.

Lahopuu: Kuollut tai kuoleva puu, joka toimii tärkeänä elinympäristönä mm. hyönteisille, linnuille ja sienille.

Luontopiha: Piha-alue, jonka hoito ja rakenne tukevat luonnon monimuotoisuutta ja laajempaa ekologista verkostoa.

Luonnonhoito: Toimet, joilla säilytetään tai parannetaan luonnon tilaa, esimerkiksi niitto, harventaminen tai lahopuun säästäminen.

Luonnon monimuotoisuus: Elävien eliöiden (kasvien, eläinten, sienien, mikrobien) ja niiden elinympäristöjen moninaisuus. Sisältää lajien määrän, geneettisen vaihtelun ja elinympäristöjen kirjjon.

Pölyttäjät: Eläimet, jotka siirtävät siitepölyä kukasta toiseen ja mahdollistavat kasvien lisääntymisen. Tärkeimpiä pölyttäjiä ovat mehiläiset, perhoset ja kukkakärpäset.

Vyöhyke / Luontovyöhyke: Alue, jonka luonto-olosuhteet ovat samankaltaisia, kuten lehtovyöhyke, harjualue tai ranta-alue.

Näin se tehdään!

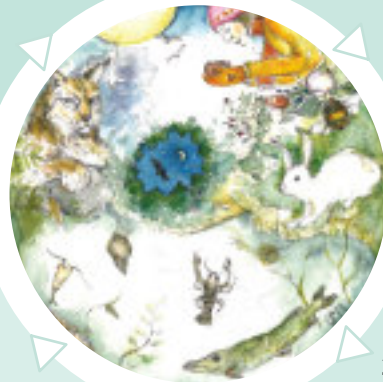
Kiinnostuitko monimuotoisesta pihasta? Toimi näin!

1 KARTOITA

- 1. Missä pihasi sijaitsee?** Katso tämän oppaan vyöhyke- ja verkostokartoista millaisella luontovyöhykkeellä pihasi sijaitsee.
- 2. Kartoita ympäröivä luonto.** Tee retki lähiympäristöön ja tutki, millaisia olosuhteita ja lajeja läheltä löytyy luonnostaan.
- 3. Tunnista pihasi lajisto.** Mitä lajeja omalta pihaltasi löytyy?
Työkalu: [iNaturalist-sovellus](#)
- 4. Tee pihan LUMO-selvitys.** Testaa, kuinka monimuotoinen pihasi on tällä hetkellä.
Työkalu: [Pihan LUMO-selvitys \(WWF\)](#)

4 SEURAA JA KEHITÄ

- 1. Mitä lajeja pihallasi ilmaantuu?** Tarkkaile luontoa itsellesi sopivalla tavalla, kuten havainnoimalla, kuvaamalla tai pitämällä lajipäiväkirjaa.
- 2. Osallistu.** Liity halutessasi kansalaishavainnointiin, kuten [Luontoliiton kevätseurantaan](#) tai [pölyttäjäbongaukseen](#).
- 3. Kutsu naapurit mukaan.** Tehkää yhteisiä pihakävelyitä ja tutustukaa lajeihin ja eri tapoihin hoitaa pihaa, lisää tietoisuutta aiheesta.
Työkalu taloyhtiölle: [Taloyhtiön vinkkilista \(Tampereen ilmasto- ja luonto-opas\)](#)
- 4. Tee johtopäätökset ja päivitä suunnitelmasi.** Seuraamalla luontoa opit paljon sen toiminnasta pihallasi ja voit päivittää pihasuunnitelmaasi uuden ymmärryksen valossa.
Työkalu: [Luontopäiväkirja Laji.fi](#) -palvelu toimii digitaalisena päiväkirjana, jossa voit kirjata, seurata, jakaa ja oppia luonnosta.

2 SUUNNITTELE

- 1. Valitse tavoitteet.** Pohdi, mitä käyttöä itselläsi on pihallasi ja miten se voisi samalla hyödyttää myös luontoa. Osan pihasta voi varata siistille nurmikolle, jos sille on tarvetta ja osan jättää hoitamatta, jolloin se tukee esimerkiksi pölyttäjiä ja siilejä.
- 2. Tee piha- ja hoitosuunnitelma.** Luo tontillesi sopiva piha- ja hoitosuunnitelma hyödyntäen LUMO-pihan periaatteita ja kartoitusvaiheessa saamiasi tietoja.
Ota huomioon paikalliset avainlajit. Tästä oppaasta saat selville pihaasi ympäröivien luontovyöhykkeiden avainlajit ja niiden tarpeet. Suunnittele pihan olosuhteet niille sopiviksi.
Tee sopivat kasvivalinnat. Käytä kotoperäisiä ja lähiympäristöstä löytyviä lajeja. Ota huomioon vuodenkierto, muista [pölyttäjien suosikit](#). Tarkista [jokaisen oikeudet](#) kasvien keräämiseen luonnosta.
Älä unohda pieneliöitä. Puut, lahopuu, kivi-, lehti- ja risukasat, niityt ja vesielementit ovat luontopihan avaintekijöitä.
Muista myös määräykset. Pihaan tehtävien muutosten tulee noudattaa asemakaavamääräyksiä ja [rakennusjärjestystä](#). Merkittävistä muutoksista on hyvä tiedottaa myös naapureita.

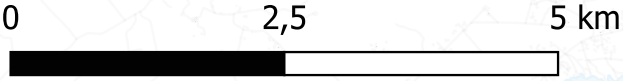
3 TOTEUTA

- 1. Aloita helposta.** Säilytä pihallasi olevaa luontoa/kasvillisuutta mahdollisuuksien mukaan. Jätä nurmikko leikkaamatta tai perusta "miniluonnonsuojelualue" ja seuraa sen kehittymistä.
- 2. Suhtaudu pihatöihin uudella asenteella.** Hoida pihaasi hallitun hoitamattomuuden periaatteen mukaan; siisti vain ne alueet, joita todella tarvitset ja jätä loput luonnon hoidettavaksi.
- 3. Toteuta pihasuunnitelmasi rennolla otteella.** Luonto on puolellasi ja kiirettä ei ole. Kaikkea ei kannata tehdä kerralla, koska luonnolla kestää aikansa tottua muutoksiin. Rauhallisella otteella ehdit reagoida havaintoihin ja vältät turhaa työtä.
- 4. Yhteisölliset toimet taloyhtiöissä ja naapurustoissa.** Innosta myös naapurisi mukaan suunnittelemaan tai talkoilemaan. Samalla voitte pohtia, miten pihanne voisivat kytkeytyä toisiinsa.

Konkreettisia vinkkejä siihen, miten voit parantaa luonnon monimuotoisuutta pihallasi löydät [Tampereen ilmasto- ja luonto-opaasta](#)

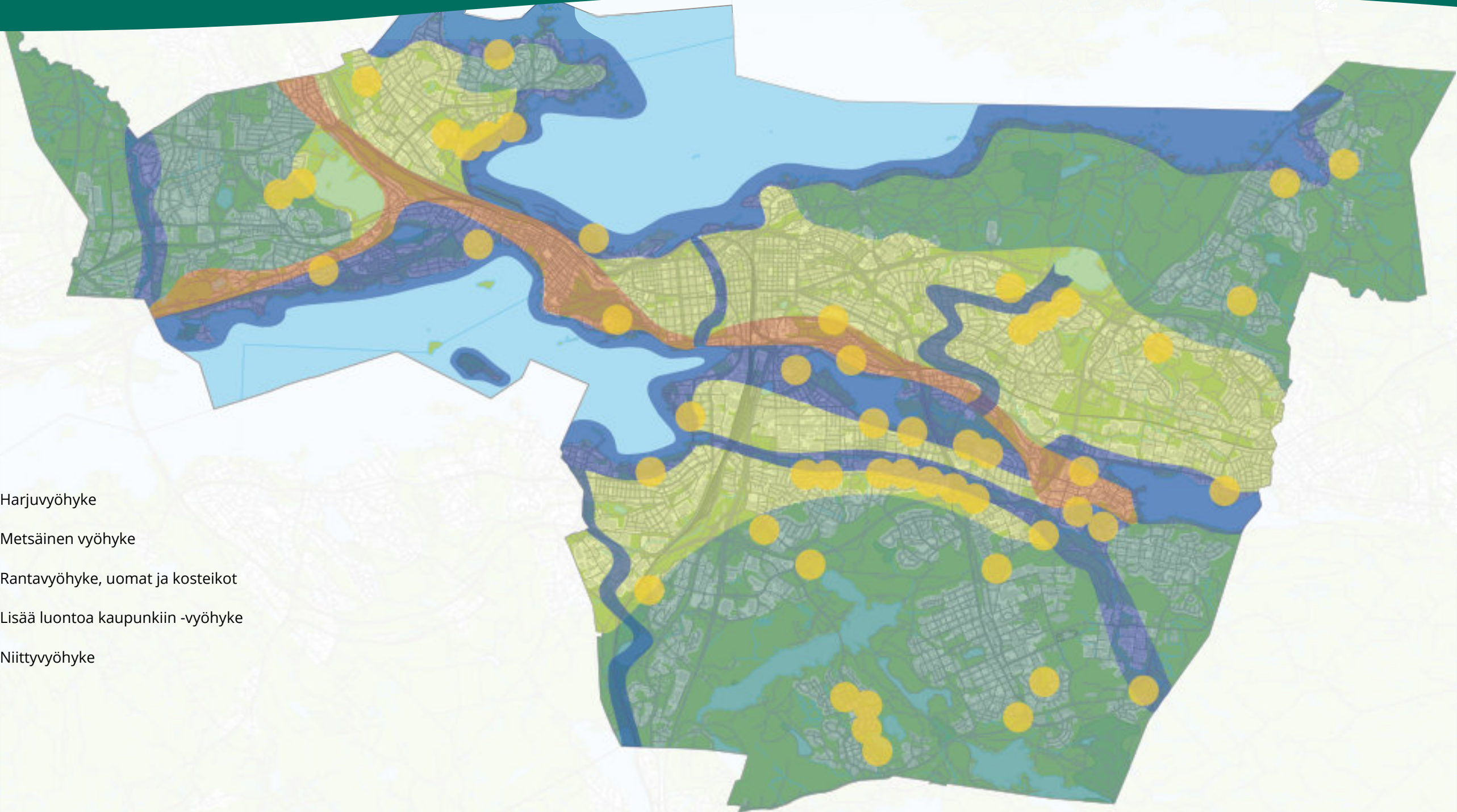

- Keskuspuistoverkosto, ulkoilu- ja virkistysmetsät ja asemakaavoitetut niityt
- Luonnonsuojelualue tai -kohde
- Merkittävä uoma tai vesireitti
- Pohjavesialue
- Alue, jolle puiden ja muun kasvillisuuden lisääminen on erityisen tärkeää (yleiskaavassa kaupunkivihreän kehittämisalue, ohjeellinen ekologinen yhteys tai viherverkoston yhteystarve)
- Vahvistettava puustoinen ekologinen yhteys

Millä luontovyöhykkeellä pihasi sijaitsee?

- Harjuvyöhyke
- Metsäinen vyöhyke
- Rantavyöhyke, uomat ja kosteikot
- Lisää luontoa kaupunkiin -vyöhyke
- Niittyvyöhyke

Harjuvyöhyke

Anna tilaa valolle ja jäkälille – harju elää avoimuudesta

Tampereen harjuvyöhykkeet ovat jääkauden muovaamia pitkittäisharjuja, jotka muodostavat kaupungin alueella merkittäviä maisemallisia ja ekologisia kokonaisuuksia tarjoten monipuolisia elinympäristöjä eri lajeille sekä virkistysmahdollisuuksia kaupungin asukkaille.

Harjut ovat kuivia ja valoisia alueita, mikä luo suotuisat olosuhteet kuivien niittyjen ja harjuluonnon harvinaisille ja uhanalaisille lajeille, sekä paahdeympäristöjen hyönteisille ja eläimille.

Harjujen sora- ja hiekkamaat läpäisevät hyvin vettä, mikä vaikuttaa kasvillisuuteen ja luo vaihtelevia mikroilmastoja, mikä puolestaan tukee monimuotoista lajistoa. Lisäksi harjut ovat tärkeitä pohjavesialueita, joiden suojelu on keskeistä myös vedenlaadun turvaamiseksi.

Harjuvyöhykkeen pihanhoito-ohjeet

Säästä vanhat puut ja puiden kaato.

Anna puiden kasvaa vanhaksi ja jätä niille kasvutilaa jo suunnittelussa. Jos joudut kaatamaan puun, jätä kaksimet-rinen pötkelö pystyyn lintujen pesimäpaikaksi ja loput maapuuksi, lahopuu korvaa hyönteishotellin.

Suosi paikallisia, avoimessa ja paahteessa viihtyviä kasvilajeja.

Istuta pihallesi harjualueille tyypillisiä kasveja, kuten kanervaa, tulikukkia, harmiota, kissankäpälää ja puolukkaa, jotka tukevat alueen luontaista ekosysteemiä.

Muuta osa nurmikosta niityksi.

Anna nurmikon kasvaa vapaasti tai kylvä niittykasvien siemeniä, tämä lisää pölyttäjien elinympäristöjä. Jätä lehtikariketta maahan – se elävöittää maaperää.

Suojele pohjavesialueita.

Valitse pihaasi vettä läpäiseviä pintoja, jotka päästävät sadeveden maahan ja ohjaa ränni- ja salaojavedet imeytysalueille, sadepuutarhoihin tai ojiin. Näin vesi ehtii puhdistua ennen kuin se päättyy pohjavedeksi.

Harjuvyöhykkeen pihanhoidon sudenkuopat

Nurmikon tai maanpeitekasvuston liikaa siistiminen.

Torjunta-aineiden, keinolannoitteiden tai vahvojen pesuaineiden käyttö pihassa.

Liiallinen maanmuokkaus, kastelu, lannoitus ja maanparannus.

Lisää tietoa ja vinkkejä

[Tampereen ilmasto ja luonto-opas](#)
[Metsiemme harjukasveja opasvihko](#)

Vyöhykkeen avainlajit

Tulikukat, kuten ukontulikukka, ovat itsekylväytyviä, pölyttäjiä tärkeitä lajeja, jotka viihtyvät avoimilla, valoisilla ja kuivilla paikoilla ja sopivat erinomaisesti paahteisiin rin-teisiin ja kivikkoihin.

Mäkitervakko ja kissankäpälä ovat harjujen, kuivien joutomaiden ja niittyjen alkuperäiskasveja, jotka ovat sopeutuneet karuihin oloihin. Säilytä pihan avoimet, hiekkaiset alueet, joissa kasvit voivat menestyä.

Kataja on harjualueiden tunnuslaji, joka tarjoaa suojaa ja ravintoa monille eläinlajeille ja on tärkeä maisemallinen elementti. Säilytä olemassa olevat katajat ja istuta uusia sopiviin, valoisin paikkoihin.

Kelot ovat osa harjualueiden luonnollista kiertokulkua ja tarjoavat elinympäristön lukuisille hyönteisille, linnuille ja sienille. Säilytä turvalliset kelot pihapiirissä; ne voivat toimia myös esteettisinä elementteinä.

Vyöhykkeen haitallisimmat vieraslajit

Komealupiini leviää tehokkaasti ja syrjäyttää alkuperäisiä niittykasveja, heikentäen pölyttäjien ravinnon-saantia ja elinympäristöjen monimuotoisuutta.

Jättipalsami valtaa nopeasti kosteita ja varjoisia alueita estäen alkuperäisten kasvien kasvua.

Kanadanpiisku muodostaa tiheitä kasvustoja, jotka syrjäyttävät alkuperäisiä kasvilajeja ja heikentävät pölyttäjien ravintotarjontaa.

Kurtturuusu leviää tehokkaasti muodostaen tiheitä pensastoja, jotka estävät muiden kasvien kasvua ja muuttavat maisemaa.

Aasialaiset tattaret kasvavat nopeasti ja muodostavat tiheitä kasvustoja, jotka syrjäyttävät alkuperäisiä kasveja ja vaikeuttavat alueen käyttöä.

[Katso vinkit vieraslajien torjuntaan](#)

Metsäinen vyöhyke

Monikerroksinen piha on monimuotoinen piha

Tampereen metsäinen vyöhyke koostuu pääasiassa kangasmetsistä, sekametsistä sekä lehdoista. Kangasmetsissä tyypillisiä puulajeja ovat mänty, kuusi ja koivu, sekametsässä näiden lisäksi myös pihlaja, haapa sekä muut lehtipuut. Kangas- ja sekametsien maaperä on usein kivennäispitoista ja kasvillisuus niukkaa tai kanervan, variksenmarjan ja puolukan hallitsemaa. Metsien tuoreemmissa osissa aluskasvillisuus on usein runsaampaa ja myös mustikka viihtyy näillä alueilla.

Lehtometsät ovat Suomen luonnon todellisia monimuotoisuuskeskittymiä. Ne ovat ravinteikkaita, varjoisia ja kosteita kasvupaikkoja, joissa elää poikkeuksellisen paljon eliölajeja, joista monet ovat uhanalaisia. Vaikka lehtoja on pinta-alaltaan vähän, niihin keskittyy monin verroin enemmän lajikirjoa kuin esimerkiksi karuille kankaille tai soille.

Metsäistä vyöhykettä leimaa runsas ja monimuotoinen kasvi-, hyönteis- ja lintulajisto sekä monikerroksellinen kasvillisuus, jossa puut, pensaat ja aluskasvillisuus luovat lajirikkaita elinympäristöjä. Kolo- ja lahoppuut tarjoavat suojaa ja ravintoa linnuille, lepakoille ja hyönteisille.

Metsäisen vyöhykkeen pihanhoito-ohjeet

Jätä puille tilaa kasvaa vanhoiksi ja säilytä vanhat puut.

Suunnittele pihan rakenne siten, että puille jää tilaa kasvaa. Säästä vanhat puut, erityisesti haavat ja jalavat. Ne tarjoavat pesäpaikkoja, ravintoa ja varjoa

Suosi luonnollisia ja paikallisia, varjossa viihtyviä aluskasvillisuuden kerroksia.

Esimerkiksi saniaiset, käenkaalit, kevätlinnunsilmät, sinivuokot, näsiä ja muut metsäkasvit sopivat metsäisen vyöhykkeen maaperään ja valo-olosuhteisiin.

Vältä laajoja nurmialueita.

Nurmikko ei kuulu metsäiseen luontoon. Toteuta osalle piha-alueesta sen sijaan lehtikarikealueita pensaiden ja puiden juurelle sekä sammalalueita, jotka viihtyvät luonnostaan varjoisissa ja kosteissa paikoissa.

Tarjoa eläimille turvallisia siirtymävyöhykkeitä.

Lisää avoimille alueille pensasaidanteita ja tiheikköjä, jotka tarjoavat suojaa eläimille. Istuta pihan rajoille varjo- ja metsäkukkia sekä pensaita. Tee puutarhapolut luonnonkivistä tai puuhakkeesta.

Metsäisen vyöhykkeen pihanhoidon sudenkuopat

Liika ”rikkaruohojen” (esim. vuohenputki, nokkonen tai rönsyleinikki) kitkeminen.

Laajat nurmikkoalat.

Liiallinen maaperän muokkaus.

Vyöhykkeen avainlajit

Liito-orava on hiljainen hämärän liikkuja, joka tarvitsee elinpiiriinsä sekä vanhoja kuusia että lehtipuita, erityisesti haapoja. Liito-orava on suojeltu laji ja ekosysteeminsä indikaattori; sen esiintyminen kertoo metsän monimuotoisuudesta. Säilytä vanhat puut ja [rakenna liito-oravalle pesäpönttö](#).

Tuomi on keväällä kukkiva puu-/pensasmainen kasvi, jonka lehdet ja kukinnot ovat monien hyönteisten – erityisesti niiden toukkien – ravintoa. Varsinkin keväällä ja alkukesästä tuomi suorastaan kuhisee elämää.

Tuomenkehrääjäkoi on tärkeä osa useiden lintulajien ruokavaliota ja koko ravintoketjua. Sen pienet toukat muodostavat silkkimäisiä seittejä tuomien ympärille ja saattavat kalvaa lehtiä runsaastikin, mutta yleensä tuomi kyllä kestää tämän.

Nokkonen on useiden perhosten toukkien ravintokasvi, joita pihassa kannattaa säästää ainakin pieni laikku. Nokkonen tukee pölyttäjiä jo toukkavaiheessa ja sen ympärillä elää lukuisia muitakin hyönteisiä.

Valkoselkätikka on yksi Suomen uhanalaisista tikkalajeista, joka tarvitsee runsaasti kuollutta puuainesta selviytyäkseen, älä siis siivoa lahoppuuta pois pihasta. Valkoselkätikka on ympäristönsä avainlaji: se tekee pesäkoloja, joita myöhemmin käyttävät monet muut eläimet, kuten pöllöt ja liito-oravat.

Vyöhykkeen haitallisimmat vieraslajit

Komealupiini voi levitä myös valoisille metsänreunoille ja syrjäyttää alueen alkuperäisiä kasveja.

Jättiputket viihtyvät kosteissa, ravinteikkaissa metsissä ja lehtoalueilla, jonne ne voivat muodostaa kaiken muun kasvillisuuden alleen tukahduttavan ”jättiputkimetsän”. Laaja esiintymä voi myös estää täysin alueen virkistyskäytön.

Kanadanpiisku elää usein metsänreunoilla ja valoisissa metsiköissä muodostaen tiheitä kasvustoja, jotka syrjäyttävät alkuperäisiä kasvilajeja ja heikentävät pölyttäjien ravintotarjontaa.

Aasialaiset tattaret leviävät helposti ja nopeasti varjoisissa, rehevissä metsiköissä muodostaen tiheitä kasvustoja, jotka syrjäyttävät alkuperäisiä kasveja ja vaikeuttavat alueen käyttöä.

[Katso vinkit vieraslajien torjuntaan](#)

Rantavyöhyke, uomat ja kosteikot

Rantaviiva saa rönsyillä – elämä kiittää!

Rantavyöhykkeet, kuten järvien ja purojen lähialueet ovat tulvaherkkiä, kosteita ja reheviä alueita. Kasvillisuutta hallitsevat mm. tervaleppä, osmankäämi ja mesiangervo.

Rantavyöhykkeet tarjoavat elinympäristön lukuisille kosteikkolajeille, kuten sammakoille, sudenkorennoille ja kosteikkokasveille. Vyöhykkeellä on yleensä myös runsas vesilinnusto, sillä se tarjoaa suojaisia pesimäpaikkoja mm. nokikanoille, telkille ja silkkiuikuille, minkä lisäksi rannat toimivat ekologisina yhteyksinä ja levähdyspaikkoina muuttolinnuille. Vyöhykkeeltä löytyy usein reheviä rantaniittyjä, jotka tarjoavat ravintoa ja suojaa hyönteisille ja linnuille.

Rantavyöhykkeen pihanhoito-ohjeet

Tue luonnonmukaista hulevesien käsittelyä.

Hyödynnä luonnollisia painanteita, laskeumia ja kosteikkoja hidastamaan ja suodattamaan sadevesiä. Käytä vettä läpäiseviä materiaaleja (esim. kiveyksiä ja sorapintoja) ja rakenna [sadepuutarhoja](#) ja biosuodatusalueita puhdistamaan ja keräämään hulevesiä. Suosi monikerroksellista kasvillisuutta, joka sitoo maata ja vähentää eroosiota.

Suosi kosteikkokasveja.

Kosteikkokasvit jaetaan vettä sietäviin, osittain upoksissa kasvaviin ja vesikasveihin, jotka viihtyvät pysyvässä vedessä. Vettä sietäviä lajeja ovat mm. kurjenmiekkä, kastikat, mesiangervo ja rentukat. Osittain upoksissa kasvavat mm. järviruokko ja osmankäämit, tutuimmat vesikasvit puolestaan ovat lumme ja ulpukka.

Pidä huolta avoimista vesielementeistä.

Säilytä luonnonmukaiset rantaviivat ja vältä turhia muokkauksia. Matalat ja loivat rannat tarjoavat monipuolisia elinympäristöjä eri lajeille kuten sammakoille ja vesilinnuille. Lisää veden alle kiviä, risuja ja puunrunkoja, jotka tarjoavat piilopaikkoja ja lisäävät veden hapettumista. Rajoita lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttöä vesistöjen läheisyydessä.

Säilytä rannan puskurivyöhykkeet.

Säästä rannan luonnonvaraiset puut, pensaat ja ruovikot ja istuta rantojen tuntumaan tiivistä kasvillisuutta, joka sitoo ravinteita ja hidastaa eroosiota. Käytä monikerroksellisia kasviyhdistelmiä, kuten pensaita, korkeita heiniä ja matalia ruohovartisias kasveja. Suosi pajuja, osmankäämiä ja rantakukkia, jotka kestävät vaihtelevia vedenkorkeuksia ja sitovat tehokkaasti maata.

Rantavyöhykkeen pihanhoidon sudenkuopat

Rantavyöhykkeen pihanhoidon sudenkuopat

Rantojen ruoppaaminen, pengertäminen tai liika tiivistyminen ja tallaaminen.

Rantojen kaislojen tai kosteikkokasvien poistaminen.

Asfaltin, kiveysten tai suodatinkankaiden ja -muovien käyttö rannan välittömässä läheisyydessä.

Lannoitteiden ja torjunta-aineiden käyttö vesistöjen lähialueella.

Nurmikon perustaminen aivan veden ääreen.

Vyöhykkeen avainlajit

Rentukka on keväällä kukkiva keltainen kosteikkokukka, joka on erityisesti hyönteisten suosiossa. Anna rentukan kasvaa.

Sudenkorennot elävät kosteikoilla saalistaen pienempiä hyönteisiä ravinnokseen. Suosi luonnonmukaisia rantavyöhykkeitä.

Pajut tarjoavat varhain keväällä elintärkeää ravintoa pölyttäjille ja toimii tärkeänä elinympäristönä monille hyönteisille ja linnuille.

Kynäjalava on arvokas elinympäristönsä avainlaji. Se on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla ja luokiteltu Suomessa äärimmäisen uhanalaiseksi.

Pikkutikka on rantavyöhykkeen indikaattorilintu: sen esiintyminen kertoo hyvästä lahopuun määrästä ja monimuotoisesta hyönteislajistosta. Pikkutikka ei kaipaa linnunpönttöjä vaan kaivaa mieluummin itse kolonsa lahopuihin. Säästä pihan vanhat haavat ja lepät.

Viitasammakko kertoo hyvinvoivasta kosteikkoympäristöstä, sillä se tarvitsee elääkseen puhtaita, kemikaalivapaita vesiä ja monimuotoista kasvillisuutta.

Vyöhykkeen haitallisimmat vieraslajit

Jättiputket viihtyvät kosteilla rantavyöhykkeillä muodostaen muun kasvillisuuden alleen tukahduttavia ”jättiputkimetsiä” ja estäen alueen virkistyskäytön.

Aasialaiset tattaret leviävät tehokkaasti kosteilla alueilla, kuten ojissa ja jokivarsilla syrjäyttäen alkuperäisiä kasveja ja vaikeuttaen alueen käyttöä.

Kurtturuusu viihtyy järvien rannoilla, estää muiden kasvien kasvua ja muuttaa maisemaa.

Jättipalsami valtaa nopeasti jokivarsia ja kosteita rantoja estäen alkuperäisten kasvien kasvua.

[Katso vinkit vieraslajien torjuntaan](#)

Lisää tietoa ja vinkkejä: [Tampereen ilmasto ja luonto-opas](#)

Niittyvyöhyke Niitty niittäjäänsä kiittää – ja pörriäinen niityn tekijää

Niityt ja kulttuurivaikutteiset vyöhykkeet ovat avoimia alueita, kuten entisiä pelto- tai niittyalueita, tienvarsia, joutomaita ja vanhoja puutarhoja, joilla on yleensä perinnemaisemaan viittaavia piirteitä.

Ketomaiset vyöhykkeet yhdistävät metsä- ja kaupunkiluontoa ollen tärkeä siirtymäalue eri lajeille. Vyöhykkeillä kasvaa harvinaistuneita niitty- ja ketokasveja, kuten kissankäpälää ja ahdekaunokkia. Vyöhyke on tärkeä elinympäristö uhanalaisille pölyttäjille – erityisesti mesipistiäisille ja päiväperhosille – ja aurinkoisina ja avoimina paikkoina ne tukevat lämpöä vaativia lajeja toimien samalla hyönteisten ja lintujen ruokailualueina.

Niittyvyöhykkeen pihanhoito-ohjeet

Toteuta kukkaniitty.

Niitty on monivuotinen, helppohoitoinen ja ekologinen vaihtoehto perinteiselle nurmikolle. Suosi kotimaisia niittykukkia ja heinälajeja, kuten ketoneilikkaa, päivänkakkaraa, ahdekaunokkia, mäkitervakkoa, kissankelloa ja puna-apilaa.

Muista perinnekasvit.

Perinnekasveja ovat esimerkiksi vanhoissa pihapiireissä ja niityillä esiintyvät monivuotiset, paikalliset kukat ja heinät, jotka ovat sopeutuneet alueen olosuhteisiin. Istuta siemeniä, jotka on kerätty paikallisista perinnemaisemista tai hankittu luotettavalta toimijalta, joka tuottaa alkuperäiskasvien siemeniä.

Niitä säännöllisesti.

Niitä niitty 1–2 kertaa vuodessa, mieluiten heinäkuun lopussa ja/tai syyskuun alussa. Jätä osa niitystä kuitenkin niittämättä, sillä hyönteiset, siilit ja linnut tarvitsevat suojaa. Käytä viikatetta tai niittokonetta, älä silppuavaa ruohonleikkuria ja kerää niitetty kasvimassa pois.

Säilytä avoimet tilat.

Avoimuus on niityn elinehto, sillä niittykasvit tarvitsevat paljon valoa. Suunnittele piha siten, että ainakin osa siitä jää avoimeksi eikä varjostu pensailla tai uusilla istutuksilla.

Perusta hyönteisniitty.

Valitse erilaisia kasveja, jotka tarjoavat ravintoa keväästä syksyyn: keto-orvokki kukkii keväällä, päivänkakkara keskikesällä ja syysmaitiainen syksyllä. Rakenna pieniä rakenteita: auringossa lämpenevä kivikasa, lahopuu, hiekkakumpu tai pystytetty pötkelö tukee hyönteislajistoa. Jätä myös pystyyn kuivuneet kukkavarret talveksi rauhaan – ne tarjoavat suojaa ja talvehtimispaikkoja. Hyönteiset tarvitsevat myös vettä, joten jätä pihaasi vesiastia pörriäisille.

Niittyvyöhykkeen pihanhoidon sudenkuopat

Lannoittaminen tai uuden mullan lisääminen alueelle.

Perinnekasveja syrjäyttävät ulkomaiset niittyseokset tai yksivuotiset koristekukat.

Niittyä varjostavien puiden ja pensaiden istuttaminen tai liiallinen leviäminen.

Liiallinen niittäminen

Vyöhykkeen avainlajit

Metsäapila on monivuotinen, vaatimattoman oloinen, mutta erittäin tärkeä mesikasvi. Se tarjoaa ravintoa pölyttäjille ja sen lehdet kelpaavat monen lajin toukille. Kylvä metsäapilan siemeniä niitylle, joutomaille tai pihan laidoille. Vältä liiallista niittoa, jotta apilan kukinta ehtii hyödyttää hyönteisiä.

Harmio on monien niittyjen avainkasvi, joka toimii pölyttäjille tärkeänä tankkauspaikkana etenkin syyskesällä. Suojele luonnonvaraisia harmioita, kylvä siemeniä niityn perustamisvaiheessa ja hyödynnä harmiota koristekasvina.

Nuokkukohokki on herkkä mesikasvi, jonka kukat aukeavat illalla houkutellessa kuutamoperhosia ja muita yöaktiivisia pölyttäjiä. Se viihtyy kuivilla, paahteisilla ja avoimilla kasvupaikoilla, kuten kedoilla ja rinteillä. Jätä pihaan valoisia, kuivempia reunoja tai kivikkolaikkuja ja kylvä niihin kohokkia.

Hohtosinisiipi on yleinen päiväperhonen, jonka esiintyminen kertoo niittyjen hyvästä tilasta ja lajiston rikkaudesta. Sen hyvinvointia voi tukea säilyttämällä avoimia, paahteisia niittyjä ja turvaamalla toukkien ravintokasvien, erityisesti ketoneilikan, esiintymisen.

Mäkihiilikoi on pieni ja huomaamaton, mutta arvokas päiväaktiivinen koiperhonen, joka elää karuilla, kuivilla niityillä ja paahteisilla kedoilla. Mäkihiilikoi on harvinaistunut laji, jonka esiintyminen on osoitus perinteisten niittybiotooppien korkeasta luonnonarvosta – missä mäkihiilikoi, siellä arvokas elinympäristö.

Vyöhykkeen haitallisimmat vieraslajit

Komealupiini viihtyy niityillä tukahduttaen alkuperäisiä niittykasveja.

Kanadanpiisku kilpailee niittykasvien kanssa muodostaen tiheitä kasvustoja, jotka syrjäyttävät alkuperäisiä kasvilajeja ja heikentävät pölyttäjien ravintotarjontaa.

Kurtturuusu valtaa mielellään rantoja ja paahteisia niittyjä muodostaen tiheitä pensastoja, jotka estävät muiden kasvien kasvua ja muuttavat maisemaa.

[Katso vinkit vieraslajien torjuntaan](#)

Lisää tietoa ja vinkkejä: [Tampereen ilmasto ja luonto-opas](#)

Lisää luontoa kaupunkiin -vyöhyke

Kaupunki kaipaa puita – lisää luontoa rakennetuille alueille

Kaupunkiluonto on enemmän kuin puistoja ja nurmikoita – se syntyy myös parvekkeilla, katoilla ja seinillä, ihmisten valinnoista ja yhteisöjen tahdosta. Tätä vyöhykettä leimaavat tiivis kaupunkirakenne, kovat pinnat ja luonnonmukaisen maan vähäisyys. Vanhat puutarhat voivat kuitenkin sisältää monimuotoisuutta, ja käytävämaiset viheryhteydet liittävät viheralueita toisiinsa muodostaen ekologisia reittejä eri lajeille.

Vyöhyke on potentiaalinen täydennyselinympäristö pölyttäjille, linnuille ja pikkunisäkkäille. Pihat voivat toimia viheryhteyksien solmukohtina, tarjota tärkeitä levähdyspaikkoja ja välietappeja esimerkiksi hyönteisille ja linnuille, jotka liikkuvat alueelta toiselle. Näin ne mahdollistavat ekologisen verkoston jatkuvuuden eri alueiden välillä. Luontoa on erityisen tärkeää lisätä juuri niille alueille, jotka ekologisen verkoston kartalla on merkitty oranssilla – siellä pihat ovat avainasemassa katkenneiden viheryhteyksien paikkaamisessa ja ekologisten käytävien vahvistamisessa.

Tällä vyöhykkeellä halutaan lisätä erityisesti puita ja muuta vihreää ekologisen verkoston vahvistamiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen tueksi. Viheralueet viilentävät ympäristöä, ja kasvillisuuden lisääminen on tärkeää erityisesti alueilla, joilla on paljon pinnoitettua alaa – kuten rakennuksia, teitä ja asfalttia – lämpösaarekeilmiön lieventämiseksi.

Lisää luontoa kaupunkiin -vyöhykkeen pihanhoito-ohjeet

Suunnittele pienikin piha monimuotoiseksi.

Pensasvyöhykkeet, niittykaistaleet, istutusalueet katukuiluissa, sisäpihoilla ja aitojen juurella sekä eri korkuiset kasvi- ja rakenerrokset lisäävät pihan monimuotoisuutta. Yhdistä oma tai taloyhtiön piha viereisiin viheralueisiin visuaalisesti ja ekologisesti ja luo ekologinen yhteys naapuripihaan: aitaus voi olla läpäisevä ja pensasaita toimia suojavyöhykkeenä. Muista myös lahoppu ja kivirakenteet!

Lisää puita ja kasvillisuutta, joka tuo latvuspeittävyyttä.

Puut ja suuret pensaat parantavat pihan viihtyisyyttä, tarjoavat suojaa eläimille ja ihmisille, ja hillitsevät lämpösaarekeilmiötä viilentämällä ympäristöä varjollaan ja haihduttamalla kosteutta. Kaupunkialueilla ne sitovat pienhiukkasia, vaimentavat melua ja lisäävät tutkitusti asuinalueen hyvinvointia. Valitse

monilajisia ja paikallisia puita, ja sijoita niitä erityisesti paikkoihin, joissa ei ole muuta varjostusta tai missä lämpö kertyy – kuten kivetyille sisäpihoille tai etelärinteille.

Lisää kasvillisuutta rakennuksiin.

Vihreä infrastruktuuri tuo luonnon rakennuksiin – kasvikatot ja –seinät, amppelit ja istutusaltaat viilentävät, sitovat vettä, tarjoavat elinympäristöjä pölyttäjille ja mikroeliöille sekä parantavat mikroilmastoa.

Valitse pölyttäjiä suosivia kasveja.

Luo jatkuva kukintaketju ja varmista pölyttäjien ravinnonsaanti keväästä syksyyn valitsemalla monipuolisia paikallisia kasveja kuten ojakärsämä, siankärsämä, ajuruoho, sinipiikkiputki, kaunokit ja apilat. Istuta myös hyötykasveja yhdessä alkuperäis- ja koristekasvien kanssa.

Tee erilaisia parvekeratkaisuja.

Vihreä parveke on pölyttäjien pysäkki. Valitse parvekkeellesi

Vyöhykkeen avainlajit

Syreenikiitäjä toukka käyttää ravinnokseen pensasangervoa, saarnia, syreeniä ja muita lehtipuita; välttä liiallista leikkaamista.

Nokkonen on useiden perhosten toukkien ravintokasvi, joita pihassa kannattaa säästää ainakin pieni laikku. Nokkonen tukee pölyttäjiä jo toukkavaiheessa ja sen ympärillä elää lukuisia muitakin hyönteisiä.

Maamehiläiset pesivät hiekkakäytävien reunoilla tai kuivassa maassa. Voi ohjata mehiläiset pesimään toivotulla alueella tekemällä hyönteispenkkejä.

Pölyttäjähyönteiset tarvitsevat mesikasveja ja auttavat kasveja lisääntymään, mikä lisää pihan monimuotoisuutta. Varmista pölyttäjien ravinnonsaanti istuttamalla monipuolisia, eri aikoina kukkivia kasveja (esim. harmio, siankärsämä, apilat).

Lahopuuta hyödyntävät kuoriaiset ja kimalaiset nauttivat hyönteishotelleista ja lahoppuusta. Jätä kaadettaviin puihin pitkä pötkelökanto tai rakenna risuaita tai hyönteishotelli.

pölyttäjiä houkuttelevia kasveja, jotka kukkivat eri aikoina keväästä syksyyn ja sijoita ne parvekkeen aurinkoiselle puolelle. Hyviä lajeja ovat mm. meirami, laventeli, timjami, kissanminttu, ruohosipuli, orvokit, pelargonit ja auringonkukka. Istuta monivuotisia yrttejä ja kukkia isoihin ruukkuihin, hyönteiset löytävät ne helposti – erityisesti korkeilla kerroksilla, missä muuta kasvillisuutta ei ole. Pieni vesiasia, pölyttäjähotelli tai pienet risukimput parvekkeen auttavat hyönteisiä ja lintuja.

Vaikuta taloyhtiössäsi.

Monimuotoisuutta lisään tehokkaimmin yhdessä. Taloyhtiön yhteiset päätökset voivat tuoda pysyviä ja vaikuttavia muutoksia pihan ja rakennusten ekologisuuteen. Järjestä asukaskysely luonnon lisäämisestä tai ehdota yhteistä niittyistutuspäivää, pönttötalkoita tai yrttipenkin perustamista. Tee hallituksen tai taloyhtiön kokouksessa ehdotus pihan luonnonhoitosuunnitelmasta tai luonnonmukaisemmasta pihanhoidosta. [Lisää vinkkejä taloyhtiövaikuttamiseen täältä.](#)

Vyöhykkeen haitallisimmat vieraslajit

Komealupiini leviää tehokkaasti ja muuttaa maaperää sitomalla typpeä, jolloin alkuperäiskasvit kärsivät.

Kurtturuusu on yleinen koristekasvi, joka kuitenkin leviää helposti puutarhoista luonnonvaraiseksi muodostaen tiheitä pensastoja, jotka estävät muiden kasvien kasvua ja muuttavat maisemaa.

Aasialaiset tattaret muodostavat tiheitä kasvustoja, jotka syrjäyttävät alkuperäisiä kasveja, vaikeuttavat alueen käyttöä ja ovat vaikeita hävittää.

Espanjansiruetana on kaikkiruokainen massalaji, joka voi aiheuttaa suuria tuhoja puutarhoissa ja pihoilla. Lisäksi lajin erittämä lima voi sisältää ihmisille ja kotieläimille haitallisia bakteereita.

[Katso vinkit vieraslajien torjuntaan](#)

Lisää tietoa ja vinkkejä:

[Tampereen ilmasto- ja luonto-opas,](#)
[Taloyhtiön vinkkilista](#)

Lisää luontoa kaupunkiin -vyöhykkeen pihanhoidon sudenkuopat

Koko pihan kattava kiveys tai laatoitus.

Olemassa olevan puuston ja luontaisen maaperän hävittäminen

Aidoilla joka puolelta suljettu piha.

Yksilajiset pensasaidanteet.

Villien ja villiintyneiden kasvien liiallinen kitkeminen.

Pihan luontomahdollisuuksien aliarviointi.

Luontopihan periaatteet

1. Yhteys lähiympäristöön ja -luontoon

Valitse pihalleesi kasveja ja ratkaisuja, jotka ovat paikallisia tai kotoperäisiä ja sopeutuneet alueen luontotyyppeihin. Hyödynnä vyöhykekohtaista ohjeistusta.

2. Monipuoliset elinympäristöt

Eri eliöt tarvitsevat erilaisia elinympäristöjä – monikerroksisuus takaa monimuotoisuuden. Luo pihaan eri kerroksia: puita, pensaita, niittykasveja ja maanpinnan muotoja (kuoppia, koloja ja kukkuloita).

3. Hallittu hoitamattomuus

Kaikkea ei tarvitse leikata tai siistiä, monimuotoisuus syntyy pienestä villiyydestä. Jätä pihalle niitty laikkuja, lahoppurakenteita ja risupinoja.

4. Suljettu ravinnekierto

Kompostoi ja hyödynnä biojäte ja lehtimassa omassa pihassa tai tontilla. Vältä keinolannoitteita. Ravinteet kiertävät luonnollisesti kasvien, maan ja eliöiden välillä.

5. Luonnollinen vesienhallinta

Hyödynnä maaston muotoja, sadepuutarhoja, viivytysaltaita ja imeytysratkaisuja. Estä hulevesien suora valuminen viemäriin.

HUOM! Haluamme kehittää opasta yhdessä asukkaiden kanssa – kerro meille, miten se voisi entistä paremmin tukea luonnon monimuotoisuuden lisäämistä pihoilla! Anna vapaasti palautetta ja kehitysehdotuksia oppaasta [tämän lomakkeen kautta](#).

Piirroksiset: Laura Uimonen

Taitto: Ekokumppanit / Mika Telkkä

Sisällöt: Ekokumppanit / Pyry Rinkinen, Carl Willandt

Oppaan on tuottanut: Tampereen kaupunki / ilmasto- ja ympäristöpolitiikan yksikkö

Lämmin kiitos oppaan sisältöä tuottaneille ja kommentoineille:

Tampereen yliopisto, Tampereen Luonnontieteellinen museo, Suomen Herpetologinen Yhdistys, Tampereen Hyönteistutkijain Seura, Pirkanmaan Lintutieteellinen Yhdistys, Suomen Lepakot Yhdistys, Villivyöhyke Ry, AhlmanEdu, WWF Suomi, Ekokumppanit Oy, Tampereen kaupungin yksiköt: Viheralueet ja hulevedet yksikkö, Rakennusvalvonnan yksikkö

